

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, הוא ארגון
לא כוונות רווח, הפועל לקידום זכויותיהם של אנשים עם
מוגבלות, לשילובם ולשיתופם בחברה בכל תחומי החיים. ה"אני
מאמין" של בזכות הוא, כי אנשים עם מוגבלות זכאים לאותן
הזכויות ככל אדם אחר, וזאת בזכות ולא בחסד.

ידיעון בזכות

תשרי התשס"ד | ספטמבר 2003

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, עמותה מיסודה של האגודה לזכויות האזרח בישראל

בזכות!

יש סיבה לאופטימיות

מהדורות החדשות ממשיכות לדווח על התקפות טרור ועל גזירות כלכליות. האופטימיות שהביאה הפסקת האש – נעלמת במהירות, והפוליטיקאים אומרים לנו לצפות להתדרדרות נוספת במצב. דווקא בתקופה קשה זו, אנו עדים להתקדמות מבורכת בתחומי פעילותנו. מספר פרויקטים, עליהם עבדנו תקופה ארוכה, נושאים סוף-סוף פרי: חוק השילוב ניצל מתכנית החירום הכלכלית, הותקנו תקנות המגדירות תחבורה ציבורית נגישה, וועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, בראשותו של ח"כ שאול יהלום, חידשה את דיוניה על חלקו השני של חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. הציפיות מח"כ יהלום גבוהות במיוחד, שכן ככור, הוא היה ממובילי חקיקתו של חלקו הראשון של חוק השוויון, אשר התקבל בכנסת בשנת 1998.

חידושים במקד פניות הציבור

- מוקד פניות הציבור של ארגון בזכות יזם מפגש משותף, ראשון מסוגו, לארגונים, הנותנים שירותי מידע לאנשים עם מוגבלות. מטרת המפגש היתה לבחון דרכים לשיתוף פעולה, כדי להגביר את יעילות העבודה במענה לפניות. במפגש השתתפו כ-15 ארגונים.
- הקו החם של החברה הערבית בנצרת הוסיף כיוון חדש לפעילותו: עד כה, התמחה המוקד בנצרת במענה לפניות ובעריכת סדנאות וסמינרים. בחודשים האחרונים פועל המוקד גם להקמת קבוצות פעולה – פורומים של הורים, העובדים ביחד על בסיס קבוע, במטרה להביא לשינוי בתחום מסויים, המשפיע על חייהם של ילדיהם בעלי הצרכים המיוחדים.

אשרו התקנות לתחבורה ציבורית

- לאחר מאבק ארוך, שר האוצר ושר התחבורה חתמו על התקנות, המגדירות מהי תחבורה ציבורית נגישה. התקנות יביאו לשיפור מיידי בשירותי התחבורה:
- כל אוטובוס וכל קרון רכבת, הנכנס לראשונה לשימוש, יהיה נגיש;
  - בתוך שנתיים, יהיה לפחות קרון אחד נגיש במחצית מן הרכבות, ובתוך עשר שנים – בכלן;
  - מפעילי האוטובוסים העירוניים, רשויות מקומיות ונציבות השוויון לאנשים עם מוגבלות יכינו תכנית בת עשר שנים להנגשתן המלאה של תחנות האוטובוס;
  - מחצית מתחנות הרכבת הקיימות יונגשו בתוך ארבע שנים, וכולן – בתוך שמונה שנים;
  - יפורסם מידע לגבי הקווים והתחנות הנגישים.

חוק השילוב – שינוי חברתי בהתהוות

במרכז פעילותנו במחצית השנה האחרונה עמד חוק השילוב: חוק זה, פרי יוזמה של ארגון בזכות, מעגן את זכותם של ילדים עם צרכים מיוחדים לקבל בבתי ספר רגילים את אותו הסיוע שהיו מקבלים, אילו למדו במסגרות החינוך המיוחד.

הצלתו של החוק

הצלתו לסכל את היוזמה הממשלתית לרוקן את חוק השילוב מתוכו, במסגרת תכנית החירום הכלכלית.

הגשת עתירה לבג"צ

החינוך המיוחד. בדיון שהתקיים בבג"צ, הורו השופטים למשרד החינוך להשיב לטענות שהועלו בעתירה תוך 45 יום. עוד הורו למדינה לבדוק את האפשרות לתת לילדים העותרים שירותי סיוע בבתי הספר הרגילים באופן מיידי.

פניות מצד הורים ואנשי מקצוע

מוקד פניות הציבור של בזכות מוצף בפניות מצד הורים ואנשי מקצוע, המבקשים לברר כיצד ייושם חוק השילוב הלכה למעשה.

אי אפשר להפריז בחשיבותו של השינוי החברתי שפעילות זו יוצרת. ילדים עם צרכים מיוחדים, הלומדים בבתי ספר רגילים, יגדלו להיות מבוגרים הגרים ועובדים בקהילה, ונהנים מאותן זכויות והזדמנויות ככל אדם אחר.

גם לאחר חקיקתו של חוק השילוב התברר, כי מדיניותו של משרד החינוך ממשיכה להכשיל את השילוב, ולעודד הפנייתם של ילדים למסגרות החינוך המיוחד. לפיכך, בחודש ספטמבר 2003, עתרנו לבג"צ, יחד עם מטה מאבק הנכים בישראל, בשםם של שבעה ילדים עם צרכים מיוחדים, אשר נפגעו ממדיניותו זו של משרד החינוך. שעות הסייעת שהם קיבלו בשנה שעברה קוצצו, באופן שאינו מאפשר את המשך שילובם. זאת למרות שעלותן של שעות אלו נמוכה מעלות לימודיהם במסגרות

לשנות את העולם – צעד אחר צעד

בכל שבוע מגיעות לבזכות פניות רבות מאנשים המבקשים עזרה במקרים בהם זכויותיהם הופרו בשל מוגבלותם.

- קבוצה של אנשים עם מוגבלות פיזית, שתכננה לצאת לטיול, פנתה לרכבת ישראל, ונענתה, כי הרכבת אינה מסיעה אנשים בכסאות גלגלים בימי ראשון וחמישי. ארגון בזכות, המעורב בתהליך הנגשתה של התחבורה הציבורית, ובמסגרת זו פועל בשיתוף עם רכבת ישראל, הופתע מהגישה המפלה, ובדק את התלונה.
- אשה עם מוגבלות פיזית עברה ממוסד לדירה בקהילה. החברה המשכנת הניחה בבניין רמפה ללא האישורים הנדרשים. השכנים פנו לערכאות, שהורו על הריסתה של הרמפה. האשה, שהמשך מגוריה בקהילה הועמד בסכנה, פנתה לבזכות. בעקבות מעורבותנו, נראה כי בימים הקרובים יושג הסכם עם השכנים ועם החברה המשכנת לגבי הנחתה של רמפה חלופית.
- ילד בן שמונה שסיים כיתה א' בבית ספר רגיל, הופנה על ידי ועדת השמה לכיתה חינוך מיוחד בבית ספר אחר. בהעדר ילדים נוספים לפתיחת כיתה ב' של החינוך המיוחד, שובץ בכיתה א' מיוחדת. בעקבות התערבותנו, בדקה ועדת השמה את שיבוצו בשנית, והחליטה על המשך לימודיו בכיתה ב' רגילה בבית הספר בו למד קודם לכן.

נפגעי עבירה שהם אנשים עם מוגבלות

פרויקט 'התאמת ההליך המשפטי' של ארגון בזכות התקדם בחודשים האחרונים בצעדי ענק. מטרתו של הפרויקט היא להנגיש את החקירה במשטרה ואת הליכי מתן העדות בבתי המשפט לאנשים עם מוגבלות שכלית ונפשית, שנפגעו מעבירות מין ואלימות. צוות הפרויקט מלווה את הנפגעת/ל לכל אורך הטיפול בתיק, מסביר לחוקרי המשטרה את מאפייניה של המוגבלות ואת השפעתה על החקירה, ומציע התאמות, שיאפשרו תקשורת אפקטיבית עם המתלוננת. בנוסף, הצוות מגיש חוות דעת מקצועיות לבתי המשפט, באשר ליכולתם של המתלוננים להעיד בפני הנאשם, ובאשר להתאמות להן יזדקקו במהלך מסירת העדות.

ארגון בזכות מיסד קשרי עבודה עם רוב קציני נפגעי העבירה במחוזות השונים, ועם חלק מפרקליטות המחוז, ועובד איתם בשיתוף פעולה. אלה פונים פעמים רבות בבקשה לקבלת סיוע בהנגשת החקירה, לייעוץ מקצועי ולכתיבת חוות דעת.

בשנת פעילותו הראשונה של הפרויקט, טופלו במסגרתו כעשרים תיקים. כך למשל, ארגון בזכות סייע בהנגשת חקירתה של ילדה בת 14 עם מוגבלות שכלית, אשר הותקפה מינית על ידי מבוגר. מסירת גרסתה של המתלוננת וחוות הדעת שהגישו לבית המשפט, הביאו להודאתו של הנאשם בביצוע העבירה, להרשעתו ולשליחתו למאסר.

הנגשת מרפאות גניקולוגיות לנשים עם מוגבלות

במרכז פעילותו של פורום 'נשים עם מוגבלות למען נשים עם מוגבלות' עומדת הדרישה להנגיש את שירותי הבריאות, ובפרט את המרפאות הגניקולוגיות, לצורכיהן המיוחדים של נשים עם מוגבלות. מחקר שנערך בחסותו של הפורום, ובשיתוף עם אוניברסיטת תל אביב, אודות 24 מרפאות גניקולוגיות באזור המרכז, גילה, כי אף אחת מהן אינה עונה לכל דרישות הנגישות.

הפורום דרש מקופות החולים להנגיש לפחות מרפאה אחת בכל אזור. בטווח הקצר, ביקש הפורום לאשר לאשה עם מוגבלות להיבדק ולקבל טיפול במרפאה נגישה, אף אם אינה מבוססת בקופת החולים, המפעילה את המרפאה.

בזכות פעילותו של הפורום, שנתמכה על-ידי הוועדה לקידום מעמד האשה בכנסת ועל-ידי המועצה הארצית לבריאות נשים במשרד הבריאות, שתיים מקופות החולים (לאומית ומכבי) הסכימו להעניק אישור כאמור.

הסעות בטיחותיות במגזר הבדואי

ילדים בדואים עם לקויות פיזיות ושכליות קשות יושבים מתחילת שנת הלימודים בבתיהם, ואינם מגיעים לבתי הספר ולגנים. זאת משום שהרשויות מתנערות מחובתן לספק להם הסעה בטיחותית למוסדות החינוך, וליווי בהסעה על-ידי אדם מבוגר, כקבוע בחוק. המועצה האזורית בני שמעון, בתחום שיפוטה גרים הילדים, מטילה את האחריות על רשות החינוך לבדואים, וזו מגלגלת את האחריות בחזרה לפתחה של המועצה האזורית. משרד החינוך יודע על המחדל, אך יושב בחיבוק ידיים, ואינו ממלא תפקידו לאכיפתו של החוק.

ארגון בזכות פנה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע, בבקשה שיורה לרשויות לספק לילדים הסעה וליווי, כדי שיוכלו למצות זכותם לחינוך.

שיתוף פעולה לשינוי הגזירות הכלכליות

אנשים רבים עם מוגבלויות קשות נעזרים בחיי היום-יום בסיוע אישי, הניתן להם על-ידי עובדים זרים. סיוע זה מאפשר להם לחיות בקהילה, במקום במוסדות מרוחקים. במסגרת הגזירות הכלכליות, משרד האוצר ביטל את נקודות הזיכוי במס הכנסה שניתנו לעובדים זרים. משמעותה של החלטה זו היא גידול משמעותי בהוצאותיהם של אנשים עם מוגבלות, המעסיקים עובדים זרים.

עמותת 'נכים עכשיו', מטה מאבק הנכים וארגון בזכות יצאו למסע ציבורי משותף כנגד תקנה זו, במסגרתו שלחנו מכתבים למשרד האוצר, ביקשנו את כינוסה של הוועדה לעובדים זרים בכנסת, ויזמנו כתבות בתקשורת. בזכות הפעילות המשותפת, בוטלה התקנה, והוחזר הפטור ממס לעובדים זרים, המועסקים בתחום הסיעוד.

דירה ייחודית בקהילה - אתגר לסטטוס קוו

שנצבר כדי לייעץ למסגרות ולארגונים נוספים לקראת פתיחת דירות בקהילה. עוד אנו פועלים מול משרד הרווחה, כדי לקבל הכרה במסגרות כאלו. משרד הרווחה אינו מאשר הפעלת דיור בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית בינונית וקשה, ומפנה אותם למוסדות בלבד.

ארגון בזכות, בשיתוף עם עמותת עמיחי – ארגון הורים למען אנשים עם מוגבלות שכלית קשה, פתחו דירה לדוגמה לאנשים עם מוגבלות שכלית בינונית עד קשה. צוות ארגון בזכות מלא תפקיד מרכזי בתכנון הדירה ובהוצאתה של התוכנית אל הפועל, וכן סיפק תמיכה מקצועית שוטפת. ארגון בזכות מנצל את הניסיון

ארגון בזכות מאחל שנה טובה
שנת זכויות, שלום ושלווה!

פעילותו של ארגון בזכות מתאפשרת הודות לתרומתם של הקרן החדשה לישראל, קרן ונדי וויקר, קרן ריכרד ורודה גולדמן, קרן גימפריץ, קרן קלור, קרן ריין, ג'וינט ישראל, UJA הפדרציה של ניו-יורק, קרן ריץ, U.S./Israel Women to Women, בנוסף לתורמים פרטיים.

ניצד תוכלי לעזור?

בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, מסייע לאנשים עם מוגבלות מכל קצות הקשת החברתית, ללא הבדלי מין, גיל, מצב סוציו-אקונומי, לאום או דת. בזכות פועל לקידום זכויותיהם של אנשים עם כל סוגי המוגבלות: פיזית, נפשית, שכלית, חושית, או אחרת.

בזכות הוא ארגון ללא כוונות רווח, בלתי תלוי, אשר אינו נתמך על ידי הממשלה, ומתקיים מתרומות של קרנות ואנשים פרטיים המזדהים עם מטרותיו.

בזכות מוכר כמוסד לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה.

תרומות לקידום מטרותינו ניתן להעביר לכתובת:

ת"ד 35401, ירושלים 91352 | טלפון: 02-6521308 | פקס: 02-6521219
דואר אלקטרוני: mail@bizchut.org.il | אתר האינטרנט: www.bizchut.org.il

בזכות!
בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלויות, עמותה מיסודה של האגודה לזכויות האזרח בישראל